

Univerzita Karlova v Praze

ZÁZNAM O PRŮBĚHU OBHAJOBY

DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Vliv metod RWCT na rozvoj komunikativních dovedností žáků

Jazyk práce: český

Student: Jana Řádová

Fakulta: Pedagogická

Studijní program: Učitelství prvního stupně ZŠ

Vedoucí / školitel: mgr. Blanka Staňková

Oponent(i): doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Předseda komise: doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Členové komise: mgr. Blanka Staňková

doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

PhDr. Olga Palkosková, Ph.D.

Datum obhajoby: 16. ledna 2012

Průběh obhajoby:

Autorka představila komisi diplomovou práci – vymezila obsah a cíle, metody, dále pohovořila o teoretické části a praktické části – návrhy činností směřujících k rozvoji komunikačních dovedností.

Vedoucí práce

Za klady diplomové práce považuji to, že autorka zúžila rozsah stanovených cílů tak, aby byla schopna smysluplně zpracovat zadané téma. Zvolila správnou metodologii výzkumu a doplnila sekundární literaturu o další tituly. Prokázala schopnost pracovat se zdroji a často se snažila doplnit citace o svůj názor. V teoretické části zvláště oceňuji zpracování kapitoly Program RWCT, neboť k tomuto tématu není mnoho ucelené a veřejnosti přístupné odborné literatury. V praktické části nepopisuje průběh jednotlivých hodin, ale shrnuje aktivity a vypichuje sledované činnosti, což vede k přehlednosti a srozumitelnosti zpracování. Také oceňuji celkový přínos práce. Výsledky výzkumu, ačkoliv je nelze zobecnit, mohou posloužit jako námět pro zkvalitnění výuky v hodinách českého jazyka. Oceňuji pro mě velmi viditelný pokrok, který autorka DP během zpracování práce dosáhla.

Za nedostatek považuji výběr metod RWCT popsanych v teoretické části. Studentka ve své práci nezdůvodnila, proč popsala i metody, které se neobjevují v praktické části a proč vybrala z celé škály právě tyto. Také chybí popis metod Ranní kruh a Čtení s předvídáním, které uvádí ve svých pozorováních.

Obsah práce je přehledný a zcela se vztahuje k tématu. Práce tvoří kompaktní celek, na téma nahlíží aktuálně a objektivně. Vytýkám množství chyb způsobených překlepy.

Připomínky vedoucího práce

V čem spočívá důležitost znalosti konstruktivistického pojetí vyučování a kooperativního učení k lepší orientaci v hlavních cílech a myšlenkách RWCT?

Jak souvisí vhodné prostředí ve třídě s rozvojem komunikativních dovedností?

Podle jakých kritérií byly vybírány metody RWCT do diplomové práce?

Shrňte vlastními slovy význam programu RWCT pro kvalitní výuku českého jazyka na 1. stupni ZŠ. Zformulujte, co jste se vy sama naučila při zpracování DP z hlediska komunikativních dovedností.

Reakce autorka

Oponent práce

Práce byla od svého prvního podání významně propracována, hlavní nedostatky vytýkané nedoporučujícím posudkem z 9. 5. 2011 byly odstraněny, některé však přesto přetrvaly, zejm. konstatování běžně známých faktů („Komunikaci dělíme na verbální a neverbální,“ s. 8). Velmi naopak oceňuji, že autorka propojila známé výklady o podstatě RWCT se svými vlastními názory a pedagogickými postřehy (s. 27n., výborný příklad na s. 28).

Moje poznámky by proto měly autorce sloužit spíše k dalšímu zamyšlení. Domnívám se, že příliš přeceňuje negativní vliv „naučených znalostí“ na rozvoj komunikačních dovedností, srov. např. na s. 49: „... V hodinách, při kterých se pracuje metodami RWCT, je většina vyučovací hodiny strávená komunikací, která žákům umožňuje vyjadřovat myšlenky a ne jen naučené znalosti...“ Skutečně lze vést takto ostrou hranici mezi „myšlením“ a „znalostmi“? Podobně tak srov. i na s. 52 tvrzení, že „probíhá komunikace, která nevede k rozvoji komunikativních dovedností (není to dokonce protimluv? – M. Š.) – doplňování, odůvodňování...“ Nebo na s. 58 („převádění vět do minulého času“) – je si autorka jista, že právě tyto jazykové operace představují neproduktivní činnost (v autorčině grafu „ostatní“), která se v důsledku neprojeví ve zkvalitnění komunikační kompetence jedince? Nepřispívají i ony k rozvoji myšlení? Nepřispěje kvalitní základ uvědomění si (např.) gramatických kategorií sloves (s. 59) svým dílem k tomu, aby v budoucnu jedinec dokázal využít veškerou paletu výrazových prostředků k dosažení svého komunikačního záměru, a tedy opět ke zkvalitnění komunikační kompetence?

Byla bych ráda, kdyby se autorka nad vztahem kognitivních a komunikačních schopností u obhajoby ještě zamyslela.

Další rozpor spatřuji v deklarovaném cíli jazykového vyučování a v prostředcích jeho dosažení. Na str. 11 autorka uvádí, že jedním z atributů kvalitního komunikátu je, že „text bude bez gramatických a pravopisných chyb“ (Hausenblas). Na str. 61 se naproti uvádí, že „nadpoloviční většina hodiny byla strávena činnostmi, které sice rozvíjely znalost mluvnice, ale ne komunikativní dovednosti“. Prosím, aby u obhajoby tento rozpor vysvětlila.

V intencích svých východisek autorka dospěla k zajímavým a přesvědčivým závěrům. Prosím ji proto, aby u obhajoby objasnila právě svá východiska, a sice: které vyučující metody a postupy užívané ve výuce českého jazyka podle ní rozvíjejí komunikační kompetenci jedince, které naopak vůbec ne, a své tvrzení odůvodnila.

Vytýkám především drobné převážně literární chyby – s. 13, 25, 51, 55, 79 aj., pravopisné nedostatky (např. viz., s. 54, činnosti převládali, s. 56, činnosti nerozvíjeli, s. 77); stylizace je místy poněkud tezovitá, občas myšlenkově jednodušší.

Dotazy a připomínky oponenta práce

Prosím, aby autorka vysvětlila své tvrzení ze str. 11, že žáci na 1. stupni znají „jednotlivé žánry“ (které?) a jak souvisí záměr produktora s „žánrem“.

Prosím, aby autorka více rozvedla své tvrzení: „Důležitá je především matka, která s dítětem mluví nejčastěji.“

Prosím, aby se v kontextu vývoje současné didaktiky zamyslela nad svým tvrzením na str. „Ve většině případů je to učitel, kdo v hodinách mluví déle a častěji. Z povahy učitele ani nelze očekávat nic jiného.“

Prosím, aby autorka vysvětlila, proč se domnívá, že při „výuce systému jazyka“ není dávana příležitost k přemýšlení (s. 18).

Autorka používá termín komunikativní kompetence v plurálu (např. s. 21). Mohla by vysvětlit, které tím míní a jaký je jejich vztah k termínu komunikativní dovednosti

(tamtéž)?

Reakce autorky

Autorka reagovala na všechny připomínky, uvedla další příklady, které dokumentují tvrzení nedostatečně podložená příklady aktivit, Objasnila volbu metodologie a zdůvodnila zdroje chyb.

Výsledek obhajoby: velmi dobře

doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

[jméno předsedy]